

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/1433,Obchody-25-rocznicy-Zbrodni-Lubinskiej-Konferencja-oraz-prezentacja-wystaw-Ofiar.html>
05.04.2026, 23:13

Obchody 25. rocznicy Zbrodni Lubieńskiej - Konferencja oraz prezentacja wystaw „Ofiary stanu wojennego” i „Solidarność Walcząca” - Lubin, 30 sierpnia - 2 września 2007 r.

30.08.2007

W dniach 30 sierpnia - 2 września 2007 r. w Lubinie odbędą się obchody 25. rocznicy Zbrodni Lubieńskiej. W ramach obchodów odbędzie się konferencja naukowa oraz festiwal zatytułowany „Muzyka z obłożonego miasta”. Obchody organizowane są przez Centrum Kultury „Muza”. Pełen program imprez można znaleźć na stronie: www.ckmuza.pl.

Uroczystościom towarzyszyć będą dwie wystawy plenerowe przygotowane przez Biuro Edukacji Publicznej IPN: „Ofiary stanu wojennego” i „Solidarność Walcząca”. Wystawa „Solidarność Walcząca” prezentowana będzie od 24 sierpnia do 14 września 2007 r. na terenie Centrum Kultury „Muza”, natomiast wystawa „Ofiary stanu wojennego” od 28 sierpnia do 14 września 2007 r. w Al. Niepodległości.

30 sierpnia 2007 r. odbędzie się także konferencja naukowa „Lubin i Zbrodnia Lubieńska '82”, której współorganizatorem, obok Urzędu Miasta w Lubinie i KGHM Polska Miedź S.A., jest wrocławski oddział Instytutu Pamięci Narodowej. Sesja rozpocznie się o godz. 12:00 w sali kameralnej Centrum Kultury „Muza” w Lubinie.

Program:

- Prof. dr hab. Czesław Osękowski (rektor Uniwersytetu Zielonogórskiego) - „Społeczeństwo Ziemi Zachodnich”
- Dr Marek Zawadka (CK „Muza”) - „Kształtowanie się oraz postawy społeczności Lubina i Zagłębia Miedziowego w latach 1960-1982”, „Stan wojenny w legnickim”
- Prof. dr hab. Włodzimierz Suleja (dyrektor oddziału IPN we Wrocławiu) - „Solidarność 1980-1981 na Dolnym Śląsku”
- Dr Jarosław Neja (oddział IPN w Katowicach) - „Pierwsze dni stanu wojennego na Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim”
- Dr Sebastian Ligarski (oddział IPN we Wrocławiu) - „Akcja Podmuch”
- Dr Jerzy Kordas (Politechnika Wrocławska) - „31 sierpnia '82 na Dolnym Śląsku”
- Paweł Piotrowski (oddział IPN we Wrocławiu) - „Zbrodnia lubińska 1982”

Po zakończeniu części sesyjnej i dyskusji panelowej (około godz. 17:30) nastąpi prezentacja pierwszej części wydawnictwa źródłowego „Zbrodnia Lubieńska 1982. Dokumenty” pod red. Pawła Piotrowskiego i Marka Zawadki.

Seria wydawnicza „Zbrodnia Lubieńska 1982” ma być próbą całościowego ujęcia zagadnienia związanego z przyczynami, przebiegiem i skutkami tragicznych wydarzeń w dniu 31 sierpnia 1982 r. w Lubinie. Docelowo seria będzie obejmowała trzy tomy (podzielone na 10 części), które

tematycznie odniosą się do konkretnych zagadnień:

- tom I - „Zbrodnia”
- tom II - „Dochodzenie do prawdy”
- tom III - „Walka o sprawiedliwość”

W Lubinie zaprezentowana zostanie jedna z części wchodzących w skład II tomu serii.

W dniu konferencji będzie zaprezentowana po raz pierwszy również inna publikacja IPN - „Operacja »Podmuch«. Służba Bezpieczeństwa wobec »bombiarzy« na terenie Zagłębia Miedziowego w okresie stanu wojennego”, której autorem jest historyk wrocławskiego oddziału IPN - dr Sebastian Ligarski. 13 lutego 1982 r. wrocławska „Gazeta Robotnicza” przedstawiała apokaliptyczną wizję wybuchu ładunku podłożonego pod lubińską stację CPN, w wyniku którego śmierć ponieśliby ajenci stacji, kierowcy samochodów, zawałeni uległyby „ściany pobliskich budynków, w promieniu kilkuset metrów [wypadłyby] z okien szyby”. Był to pierwszy z kilkunastu ładunków wybuchowych, podłożonych na terenie LGOM w 1982 r. Większość z nich została podłożona we wrześniu-październiku tego roku przez kilkunastu działaczy podziemnej „Solidarności”. Do dziś w społeczeństwie funkcjonuje przekonanie, że ładunki te podkładano z inspiracji Służby Bezpieczeństwa. Książka próbuje odpowiedzieć na pytanie, czy tak było w rzeczywistości.

Serdecznie zapraszamy.

Wystawa „Solidarność Walcząca” - kilkanaście wielkich plansz przypomina o 25 latach działalności Solidarności Walczącej. Ekspozycja pokazuje w syntetycznym ujęciu dzieje tej mało znanej, dobrze zakonspirowanej struktury podziemnej z lat osiemdziesiątych. Teksty na planszach opracowano w dwóch wersjach językowych - po polsku i niemiecku.

Wystawa „Ofiary stanu wojennego” - przygotowana przy współpracy Domu Spotkań z Historią i Ośrodka KARTA według pomysłu i koncepcji Anny Beaty Bohdziewicz i Mariusza Hermanowicza.

Wprowadzenie 13 grudnia 1981 r. stanu wojennego otworzyło nowy rozdział w dziejach komunistycznego terroru w Polsce. Blisko dziesięć tysięcy osób internowano, tysiące aresztowano i skazano na kary sięgające 10 lat więzienia. Znacznie większa jest liczba zwolnionych z pracy, inwigilowanych i szykanowanych. Stan wojenny ośmielił funkcjonariuszy aparatu represji do stosowania stalinowskich metod. Liczba osób, które straciły zdrowie na skutek prześladowań, bicia w trakcie śledztwa lub demonstracji ulicznych pozostaje nieznana. Represje te nie ustały wraz z formalnym zniesieniem stanu wojennego 22 lipca 1983 r.

Największą ofiarę poniosły osoby, które na skutek działań komunistycznego aparatu przemocy straciły życie. Już od pierwszych dni stanu wojennego ginęli uczestnicy spontanicznych protestów, w następnych miesiącach lista zabitych powiększała się o kolejne osoby - zastrzelone lub pobite na śmierć w trakcie manifestacji ulicznych, zakatowane podczas przesłuchań, zmarłe w wyniku użycia gazów łzawiących, ofiary skrytobójczych mordów, a także osoby, które na skutek nieustannej presji popełniły samobójstwo.

We wszystkich tych przypadkach śledztwa wszczynane przez komunistyczne władze służyły nie odnalezieniu i ukaraniu sprawców zbrodni, lecz ich ukryciu. Zacierano ślady, świadków zmuszano do milczenia lub składania fałszywych zeznań,

morderców uczono, jak mają się zachowywać w śledztwie, starano się dowieść rzekomej „winy” ofiary. Tam, gdzie nie udało się ukryć udziału funkcjonariuszy SB lub MO, sprawy umarzano posiłkując się formułką o działaniu „w obronie własnej”.

Działania mające na celu udokumentowanie popełnianych zbrodni podejmowały podziemne struktury „Solidarności”, Komitet Helsiński i kościelne komitety pomocy represjonowanym. Powstawały listy ofiar, liczące od kilkudziesięciu do 104 osób. Znajdowały się na nich nazwiska osób, które zginęły w wyniku represji o podłożu politycznym, jak też ofiar nadużycia władzy przez funkcjonariuszy MO czy też przypadki niejasne, niemożliwe do wyjaśnienia w warunkach konspiracyjnych.

Próbę wyjaśnienia wszystkich tych spraw podjęła sejmowa komisja nadzwyczajna, powołana w 1989 r., zwana od nazwiska jej przewodniczącego „Komisją Rokity”. Zbadała ona łącznie 122 przypadki zgonów, w przypadku których stwierdzono lub podejrzewano sprawstwo funkcjonariuszy MSW. W 88 przypadkach uznano, iż sprawy powinny zostać wznowione przez prokuraturę - ze względu na podejrzenie dokonania zbrodni przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego, bądź też ze względu na zaniedbania we wcześniejszych śledztwach. Niestety tylko kilka z nich znalazło swój finał przed sądami Rzeczypospolitej, w większości wypadków po kilkunastu latach wciąż nie ma ostatecznych orzeczeń.

Na wystawie przedstawiono sylwetki 56 ofiar z okresu stanu wojennego, jak i okresu późniejszego, w tym trzech księży zamordowanych w 1989 r. Z pewnością nie tworzą one zamkniętej, ostatecznej listy ofiar dekady lat osiemdziesiątych. Na wystawie nie umieszczono sylwetek osób, które co prawda padły ofiarą nadużycia władzy przez poszczególnych funkcjonariuszy, jednak nie miało to podtekstu politycznego: Mirosława Adamczyka, Wojciecha Cieleckiego, Edyty Hnat, Stanisława Kota, czy Franciszka Zdunka. Pozostają też przypadki dotąd niewyjaśnione, wymagające dalszych badań, na przykład sprawy śmierci: Mariana Bednarka, Jana Budnego, Mikołaja Czarnego, Antoniego Domeradzkiego, Aleksandra Hacia, Zdzisława Jurgiewicza, Jerzego Karwackiego, Jacka Krzywdy, Doroty Saszkiewicz, Aleksandra Szustera czy Bogusława Walczaka.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)